

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXIV. — Wydana i rozesłana dnia 15 lipca 1884.

113.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 1 lipca 1884,

dozwalające używania wyskokomierza V. Pricka systemu J. Weisera w gorzelniach opłacających podatek podług wyrobu i podające do wiadomości opis tegoż z rysunkiem i przepisem używania.

Począwszy od 1 października 1884, gdy ustanowiona z dnia 19 maja 1884 (Dz. u. p. Nr. 63) o opodatkowaniu gorzałki nabędzie mocy, pozwala się odnośnie do rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 25 maja 1884 (Dz. u. p. Nr. 78) w porozumieniu z kr. węgierskiem ministerstwem skarbu, aby gorzelnie opodatkowane podług wyrobu na zasadzie §§. 25 i 61 ustawy z dnia 27 czerwca 1878 o podatku od gorzałki, używały także wyskokomierzy V. Pricka w Wiedniu systemu J. Weisera, urządzonego podług podanego tu opisu, z zachowaniem zasad przepisu używania poniżej zamieszczonego.

Dunajewski r. w.

A. Opis

wyskokomierza V. Pricka w Wiedniu systemu J. Weisera, przeznaczonego dla gorzelni opłacających podatek podług wyrobu.

Główne części składowe tego wyskokomierza, na dołączonej rycinie wyobrażonego są następujące:

1. Skrzynia zewnętrzna na wszystkie części przyrządu.
2. Stągiewka alkoholometru z ciepłomierzem maksymalnym.
3. Bęben mierniczy z głównym liczydłem.
4. Liczydło w zamku skrzyni.

5. Przyrządy do kontroli spoczynku bębna mierniczego, jakoto: *a)* huśtawka sygnałowa, dzwonek sygnałowy i płyta spoczynkowa, *b)* tablica dat, *c)* zbiornik na wyskok do przekonania się o ruchu huśtawki, *d)* liczydło rezerwowe.

5. Szczególne przyrządy bezpieczeństwa.

Każdy przyrząd opatrzony jest firmą i liczbą bieżącą.

Tą samą liczbą opatrzone są wszystkie główne i większe części składowe.

1. Skrzynia zewnętrzna.

Skrzynia zewnętrzna *D* (Fig. 1) o 4 krawędziach zaokrąglonych zrobiona jest z grubej blachy żelaznej, zbitej w ścianie tylnej i jest ściśle połączona z podziurkowanym blatem spodnim z lanego żelaza. Cztery wystające nóżki opatrzone są dziurkami z gwintem na szrubki dla przytwierdzenia do płyty podstawowej.

Pokrywa jest z lanego żelaza i składa się z dwóch części przystających w środku do siebie na zakładkę, z których część tylna opatrzona jest nasadką, prosto stojącą, zamknięta z przodu banią szklaną *L* (Fig. 2) w kształcie połowy dzwona, przeznaczona na pomieszczenie stagiewki alkoholometru. Przez tę banę szklaną można obserwować alkoholometr i ciepłomierz maksymalny.

Tylną część pokrywy skrzyni utrzymują dwa haki, które mają być zawieszone na wewnętrznych ścianach bocznych skrzyni.

Dopóki te haki nie są zawieszone, przednia część pokrywy, która opatrzona jest dwoma wystającymi czopkami, nie może być włożona, chyba że te czopki posuwają haki naprzód i przez to sprawiają ich zawieszenie.

Na przedniej części pokrywy jest jeszcze klub u₁₁ (Fig. 10) mocno przynitowana, która służy do uskutecznienia zamknięcia skrzyni poniżej opisanego i opatrzonego osobnym liczydłem.

2. Stagiewka alkoholometru.

Stagiewka alkoholometru *A* (Fig. 1, 2 i 4) zrobiona z metalu brytyjskiego, składa się z dwóch przegród. Pierwsza przegroda przyjmuje wyskok, wchodzący z przyrządu do chłodzenia i doprowadza go za pomocą przelewnicę *t* (Fig. 2), opatrzonej czarką na przelew, do drugiej przegrody, kształt muszli mającej i opatrzonej wstawionem sitkiem *n*, skąd przez rurę kolankowaną *M* (Fig. 2) szrubami przytwierdzoną i na podpórce żelaznej spoczywającą, dostaje się do bębna mierniczego. Powyżej otworu przypływowego umieszczony jest otwór, przecikami nakryty, którym wychodzić może w kierunku strzałki powietrze, wchodzące także z przyrządu do chłodzenia. W przedniej ścianie pierwszej przegrody powyżej przelewniczy, w której osadzona jest ważka na alkohol, umieszczony jest ciepłomierz *f* (Fig. 2 i 4).

Około górnego brzegu przegrody przedniej osadzona jest rynienka, która w razie nadto silnego przypływu, chwyta wyskok pryskający na banę szklaną i otworami prowadzącemi do wnętrza, spuszcza go do tej przegrody i dalej do bębna mierniczego. Stagiewka alkoholometru połączona jest stale ze skrzynią 4 grubymi szrubami.

3. Bęben mierniczy z głównem liczydłem.

Bęben mierniczy *B* (Fig. 2, 3 i 5) zrobiony podobnie z metalu brytyjskiego, ma średnicy 50 centymetrów i jest podzielony na 3 przegrody (przegrody miernicze) równej wielkości.

Pojemność wynosi za całym obrotom ścisłe 20 litrów, z których na jednej przegrodę przypada część trzecia.

Wyskok przypływa ze stagiewki alkoholometru przez wzmiankowaną wyżej rurę M . Odpływa otworami l , l_1 — l_2 (Fig. 3) na obwodzie bębna. Oś jest stalowa i w miejscach oparcia osłonkami niklowymi a dalej metalem brytańskim powlekiona i spoczywa z jednej strony na łożysku poprzecznem z niklu w rurze M , z drugiej strony w łożysku agatowem, które przytwierdzone jest do przedniej ściany skrzyni przyrządu; nad tem łożyskiem umieszczona jest bańka z oliwą, która sama przez sieć natłuszcza. Na końcu osi bębna po nadto łożysko wystającym, jest silnie zaklinione koło zębate j_1 , dla zabezpieczenia zaklinienia szrubą a (Fig. 8) przytwierdzone.

To koło zębate połączone jest z liczydłem głównym, w przedniej ścianie skrzyni osadzonem, za pomocą zwinki b (Fig. 8) a względnie za pomocą sztyfta c (Fig. 8) na niem umieszczonego.

Liczydło G (Fig. 1, 2) składa się z płyty metalowej z odpowiednimi otworami, w których umieszczonych jest 7 tarcz z cyframi szkłem zabezpieczonym, z których 6 w wyższym rzędzie, leży w jednej linii a jedna głębiej.

Tarcza głębiej leżąca zaznacza wypróżnienia pojedynczych przegród mierniczych cyframi 6·66, 13·3 a za trzeciem wypróżnieniem, które oznacza się 0, przenosi ogólną pojemność bębna mierniczego, wynoszącą ścisłe 20 litrów do wyższego szeregu cyfr.

Zaznaczanie następuje stopniowo aż do 999.980 + 13·3; zera po tej liczbie następujące na wszystkich tarczach (000.000) wyrażają liczbę 1,000.000. Szereg górny odczytywać należy w porządku arytmetycznym i doliczyć cyfrę pokazującą się na dolnej tarczy.

Na osi bębna umieszczona jest zastawka dla ochrony liczydła.

Z przegród bębna mierniczego dostaje się wyskok do niecułek odpływowych C (Fig. 2 i 5) zrobionych z metalu brytyjskiego, następnie otworem, znajdującym się tuż przy dnie tych niecułek, do przedkomórki, poczem rurą odpływową a (Fig. 1, 2, 5 i 6) opuszcza przyrząd. Otwór ten zabezpieczony jest od wpływów zewnętrznych zasłoną, umieszczoną w przedkomórce.

Działanie i urządzenie bębna poznać można łatwo z Fig. 3 dołączonej ryciny, na której ściana przednia jest odjęta. Przegrody miernicze napełniają się przez rozporę k z kanału środkowego, wypróżniają przez otwory l , l_1 , l_2 na obwodzie bębna.

Gdy pierwsza przegroda całkiem się napełni, wznosi się wyskok w kanale tak wysoko, aż się dostanie do rozporu wchodowego drugiej przegrody. Wyskok wchodzący odtąd do drugiej przegrody sprawia wkrótce znaczną przewagę i wprowadza bęben w ruch obrotowy na lewo.

Wyskok pierwszej przegrody wychodzi otworem l a druga przegroda zajmuje to samo położenie, które wprzód miała przegroda I.

4. Liczydło w zamku skrzyni.

Do wewnętrznej ściany skrzyni przynitowane są dwie kluby u i u_1 (Fig. 10), pomiędzy które wchodzi trzecia kula u_{11} przynitowana do drugiej części pokrywy skrzyni.

Drażek x (Fig. 9 i 10) przesuwa przez te trzy kluby okrągłą zasówkę v (Fig. 10), która skrzynię zamyka.

Zasówka ta jest także w związku z liczydłem M (Fig. 10) w taki sposób, że za każdem otworzeniem skrzyni, t. j. za każdem obróceniem drążka w góre o 90° , skazówka widzialna z zewnątrz przez szkło, posuwa się o jedną jednostkę.

Gdy drążek obróci się znowu w prawo i zajmie miejsce spoczynku, zasówka v przechodzi znowu przez trzy kluby i skrzynia jest zamknięta.

Drażek x , dający się wyjąć, ma spinke b_1 (Fig. 9). Na tę spinkę b_1 i drugą do skrzyni przytwierdzoną spinkę, wsadzić można kapturek b (Fig. 10), przytwierdzony na łańcuszku do drążka.

Obie spinki i kapturek opatrzone są otworem, przez który przeciąga się drut skręcony celem położenia urzędowego zamknięcia.

W tarczy cyfrowej liczydła w zamku skrzyni znajduje się sztyft łatwo wyjąć się dający, który można ustawić w pozycjach I, II i III i który nie pozwala skazówce posunąć się dalej jak o 30 jednostek (Fig. 9).

Gdy więc skazówka zbliży się do jednej z tych pozycji, w której właśnie sztyft stoi, trzeba szkło y_2 (Fig. 10) odjąć i sztyft na nowo ustawić a względnie umieścić w innej pozycji.

To daje się uszkodznić tym sposobem, że trzeba odszrubować szrubę c (Fig. 10) umieszczoną wewnątrz skrzyni, uwolniwszy ją od plomby zamkającej i wyjawszy sworzeń.

Po wyjęciu szrubby c , szkło zamkające y_2 , które pokrywa tarczę cyfrową (Fig. 10) można odjąć, obróciwszy je nieco z prawej strony w lewą i ciągnąc od ściany skrzyni (Fig. 9).

W podobny sposób, tylko w odwrotnym porządku, można szkło napowrót osadzić.

5. Przyrząd do kontrolowania spoczynku bębna mierniczego.

a) Gdyby bęben z jakiekolwiek przyczyny stanął, wyskok znajdujący się w nim, spiętrzy się, aż zacznie wychodzić lejkiem przelewu d (Fig. 2) umieszczonym w środku ściany przedniej.

Pod tym lejkem umieszczona jest na wewnętrznej stronie ściany przedniej niecułek odpływowych huśtawka K (Fig. 2) poziomo leżąca, z jednej przegrody złożona, obracająca się około osi, która napełnia się odchodziącym spirytusem i gdy nastąpi przewaga, wywraca się w prawą stronę. W skutek tego drążek, umieszczony po lewej stronie tejże, wprowadza w ruch dzwonek sygnałowy H (Fig. 1 i 2) w przedniej ścianie skrzyni osadzony, który daje głośny sygnał kilka minut trwający. Jednocześnie ukazuje się przed szybą szklaną nad nim osadzoną, płytą s (Fig. 1 i 2) wyraźnym napisem „Spoczynek” opatrzoną, która służy za dalszy sygnał. Zarazem tablica dat J (Fig. 1) z taż płytą w związku będąca, która aż dotąd była ruchoma, zostaje zamknięta, tak, że nie może już być obrócona.

b) Ta tablica dat znajduje się na przedniej ścianie skrzyni przyrządu, zabezpieczona jest od zewnątrz grubem szkłem i składa się z dwóch tarcz, dających obracać się na osi za pomocą grubych kluczów na zewnątrz wystających, z których jedna zawiera cyfry dni miesiąca, druga liczbę każdorazowego zapisku w ciągu dnia miesiąca.

Każda z tych tarcz opatrzona jest kółkiem hamulcowem zębatem i należącym do niego hamuleczykiem dla przeszkodzenia ruchowi w tył. Ruch naprzód (ustawienie) tarczy dni odbywa się tym sposobem, że znajdujący

się na przedniej ścianie skrzyni, z klucza lejkowatego wystający klucz skrzydłowy trzeba obrócić z lewej strony w prawą, ustawienie zaś drugiej tarczy tym sposobem, że klucz obrotowy lejkowaty obrócić trzeba z prawej strony w lewą.

Gdy bęben stanie, obadwa rzeczone kółka hamulcowe zostaną zamknięte przez spadnięcie drążka umieszczonego nad tablicą dat, tak, że obie tarcze dopóty się nie będą mogły poruszyć, dopóki ten drążek nie zostanie podniesiony i na swojem opieradle położony (Fig. 2).

c) O spoczynku bębna przekonać się można jeszcze w następujący sposób:

Na przedniej ścianie niecułek odpływowych umieszczony jest od zewnątrz zbiornik, ściana środkowa na dwie części f_1 i f_2 (Fig. 5) podzielony, mający około 400 centymetrów sześciennych pojemności.

Część wyskoku po nad huśawką płynącego, doprowadzona zostaje do tych naczyń za pomocą rurki rozprowadzającej g (Fig. 5) będącej z niemi w związku.

Po napełnieniu, co następuje, gdy po nad huśawką przepłynie około 10 litrów wyskoku, naczynia te zostają napełnione, dopóki ich czynnik skarbowe, do tego upoważnione, nie wypróżnią. Wypróżnia się za pomocą kurków 1 i 2 (Fig. 5), z których pierwszy urządżony do położenia na nim zamknięcia urzędowego, przeznaczony jest do stanowczej, drugi zaś do zwykłej kontroli.

Oba kurki dostępne są przez drzwiczki (Fig. 1) skrzyni, pamiętać tylko należy, że rurkę odpływową tych kurków trzeba po wypróżnieniu przełożyć znowu z dołu do góry.

Wyskok, który wszedł podczas spoczynku bębna mierniczego, wychodzi także z przyrządu otworem a (Fig. 1, 2, 5 i 6).

d) Gdyby przyczyna spoczynku bębna mierniczego było uszkodzenie głównego liczydła, natenczas szczególny przyrząd sprawia, że następuje automatyczne wysunięcie liczydła głównego i wsunięcie liczydła rezerwowego, po nad niem umieszczonego, lecz opatrzonego tylko 5 tarczami cyfrowymi. Konstrukcja tego liczydła z wyjątkiem mniejszej ilości tarczy cyfrowych jest taka sama jak i liczydła głównego. Jego zaznaczenie największe jest $9980 + 13\frac{2}{3}$, poczem następuje 0000—10.000.

Wysunięcie a względnie wsunięcie automatyczne dzieje się następującym sposobem:

Koło zębate j_1 (Fig. 8) pod 3 wzmiankowane, wprowadza w ruch koło zębatego j , które biegnie wolno na wale liczydła rezerwowego.

Na wale liczydła głównego B_1 znajduje się zwinka b , opatrzona sztyftem c a dwoma sztyftami przy d i e . Sztyft c chwyta koło zębatego j_1 a każdy ze sztyftów d i e wchodzi w rowki d_1 i e_1 znajdujące się na osi bębna a które z kierunku prawie prostego przechodzą w zakręt szrubowy.

Na zworce b wytoczony jest rowek f , w który wchodzą dwa sztyfty g i k (Fig. 7) drążka wyzwalającego h_1 (Fig. 8) przy g_1 dającego się obracać; podobnież górna część drążka wyzwalającego h_1 ma do liczydła rezerwowego dwa sztyfty j_{III} i k (Fig. 7), które chwytają zworkę l (Fig. 8).

Ta ostatnia ma także dwa sztyfty m i n , które poruszają się w rowkach prostych liczydła rezerwowego. Nakoniec umieszczony jest jeszcze drążek o (Fig. 8), którego przeznaczeniem jest zatrzymywanie zworki b , gdy wsunięcie nastąpi. Ten drążek o zostaje w związku z drążkiem p (Fig. 8).

Gdy zajdzie przeszkoda w liczydle głównem i ruch bębna zostanie przez to wstrzymany, huśtawka przewracająca się w skutek tego cisnąć będzie drażek *p* w góre, przez co drażek *o* poruszy się na dół i zworka *b* zostanie wyzwolona.

Przez siłę pociągową bębna sztyfty *d* i *e* chwytające rowek szrubowy wału liczydła głównego cisną zworkę *b* ku ścianie skrzyni a sztyft *c* zostaje wyciągnięty z koła zębowego *j₁*; jednocześnie zaś drażek wyzwalający *h₁* porusza zworkę *l* liczydła rezerwowego na przód a sztyft *g₁* w koło zębowe *j* i tym sposobem liczydło rezerwowe zostaje wprawione w ruch.

6. Szczególne przyrządy bezpieczeństwa.

a) Zabezpieczenie otworu odpływowego skrzyni przyrządu.

Ażeby się przekonać, czy przez otwór odpływy skrzyni przyrządu nie wywierano z zewnatrz jakiego wpływu na działanie bębna, przylutowana jest naprzeciwko tego otworu w przedkomórce niewielka odpływowych, osłona od dołu otwarta.

Gdyby tu np. próbowało świdrować, chcąc wpływać na działanie bębna, musiałoby najpierw prześwidrować przednią i tylną ścianę kapturka, ale w takim razie, wyskok częściowo dostałby się zrobionym otworem przez przedziurawione ściany skrzyni na płytę podstawową a stąd spłynąłby po podstawie.

b) Środki do zapobieżenia spiętrzaniu się wyskoku w niewielkiej odpływie.

Gdyby przez spiętrzenie się wyskoku w niewielkiej odpływie usiłowano wpływać na działanie bębna, w takim razie działanie bębna nie zostanie przerwane a wyskok przez przelewnicę *l* (Fig. 5) w przedkomórce osadzoną, odpłynie z płyty podstawowej.

c) Środki do zapobieżenia spiętrzaniu się wyskoku w skrzyni przyrządu.

Do przekonania się, czy nie usiłowano przeszkodzić odpływowi spiętrzonego wyskoku z samejże skrzyni przyrządu, dla przerwania tym sposobem działania bębna mierniczego, umieszczony jest wewnątrz niewielki odpływy po przedniej stronie tejże w cylindrze pływak *h* (Fig. 5 i 6), na którego kierownicy *k* (Fig. 5 i 6) leży płyta *j* (Fig. 6) opatrzona napisem „Spiętrzenie”.

Gdyby więc wyskok spiętrzył się wyżej niż po nad otwór rury odpływy *l* (Fig. 5), pływak *h* podniósłby się w góre, płyta *j* (Fig. 6) opadłaby a napis jej „Spiętrzenie” dałby się widzieć przez szkło, umieszczone na przedniej ścianie skrzyni.

Kierownica *k* opatrzona jest zębami hamulcowymi, w które za podniesieniem się w góre wpada hamulczyk *l* (Fig. 6), w skutek czego, chociaż spiętrzenie ustanie, pływak pozostaje w miejscu, do którego się był najwyżej wzniósł.

d) Termometr maksymalny.

Aby można poznać, czy wyskok, który zebrał się w naczyniach *f₁* i *f₂* (Fig. 5) w czasie spoczynku bębna mierniczego, nie został usunięty przez podwyższenie temperatury, np. za pomocą wprowadzania pary i wywołane tym sposobem

parowanie, umieszczony jest w stągiewce alkoholometru termometr maksymalny *f* (Fig. 2 i 4), który nadto służy jeszcze do tego, aby palaczowi wskazywał ciepłość zawsze dokładnie w stopniach Celsiusza. Sztaba kompenzacyjna tego termometru stoi zawsze w płynie a połączona z nią czarna skazówka na tarczy cyfrowej dokładnie widzialna, stosuje się do podnoszenia się i opadania ciepłoty dopływającego wyskoku.

Gdy się ciepłota podnosi, skazówka zabiera z sobą drugą skazówkę żółtą (kontrolującą) a gdy opada, zostawia ją w miejscu najwyższem.

Tę skazówkę kontrolującą można odwrócić na 15 stopni.

e) Osłona.

Pomiędzy przyrządami bezpieczeństwa umieszczonemi na przedniej ścianie skrzyni przyrządu a bębnie mierniczym, znajduje się osłona lśniąca z metalu brytańskiego, za pomocą dwóch haczyków przytwierdzona do ściany skrzyni przyrządu.

f) Plombowania.

Do urzędowego zamknięcia skrzyni przyrządu oprócz oplombowania liczącą w zamku skrzyni, już pod 4 wzmiarkowanego (Fig. 9 i 10), potrzebne jest tylko oplombowanie przy drzwiczках do kurków (Fig. 1).

B. Przepis

używania wyskokomierza V. Pricka w Wiedniu systemu J. Weisera dla gorzelni opłacających podatek podług wyrobu.

I. Wyskokomierz zgodny z opisem *A*, gdy ma być ustawiony w gorzelni opłacającej podatek podług wyrobu, powinien być do tego celu uwierzytelny przez jeden z c. k. urzędów miar i wag w Wiedniu, Bernie, Pradze i Lwowie do tego upoważniony i opatrzony świadectwem uwierzytelnienia, tudzież znakiem urzędu miar i wag.

Nadto zamknięcia, które urząd miar i wag położył w zamku skrzyni i na drzwiczках do skrzyni, winny być nieuszkodzone.

Także dalsze używanie wyskokomierza V. Pricka w Wiedniu już ustawionego, w opodatkowaniu podług wyrobu, zależy od tego, aby zawsze był pod zamknięciem urzędowem, wyjawszy czas, w ciągu którego odbywały się dochodzenia urzędowe.

II. Wyskokomierz do opodatkowania gorzelni podług wyrobu, ustawiony być powinien pod dozorem dwóch wykonawców Władzy skarbowej do tego ustalonych, t. j. wykonawcy kontroli stanowczej, którą sprawować ma Władza skarbową I instancji i powiatowy kierownik kontroli w obecności przedsiębiorcy gorzelni lub jego zastępcy.

Zanim się ustawianie zacznie, wykonawcy Władzy skarbowej zbadać mają, czy warunki w ustępie I wzmiarkowane, są dopełnione.

Jeżeli w tym względzie nie zachodzi żadna wątpliwość, wykonawcy skarbowi, odjawszy zamknięcia urzędowe, mają przyrząd otworzyć i usunąwszy środki, które wnętrze podczas przewozu ubezpieczało, zbadać, czy która z części wewnętrznych nie uszkodziła się w przewozie.

Mianowicie przekonać się przez obracanie bębna z prawej strony w lewa, czy porusza się łatwo w tym kierunku i czy huśtawka sygnałowa obraca się łatwo około osi. Jeżeli i to badanie żadnych nie nasunie wątpliwości, napełnić należy bańkę nad łożem osi bębna mierniczego czystą oliwą, której dostarczyć ma gorzelnia, huśtawkę sygnałową ułożyć poziomo, t. j. na drążku (Fig. 2) prowadzącym do dzwonka sygnałowego i dzwonek sygnałowy ustawić, płytę z napisem „Spoczynek” podnieść i położyć na opieradle a względnie podnieść na prawo, skazówkę do kontroli u ciepłomierza maksymalnego postawić w miejscu ciepłoty normalnej.

Następnie pływak *h* w naczyniu na spiętrzony wyskok (Fig. 5 i 6) wprowadza się w najniższe położenie i kładzie na jego kierownicy płytę opatrzoną napisem „Spiętrzenie”.

Pływak wciska się w najgłębsze położenie po podniesieniu hamuleczyka *c* (Fig. 6).

W szczególności zważyć trzeba jeszcze na to, aby sztyft *c* (Fig. 8) zwinki *b* chwytał całkowicie dolne koło zębatego osi bębna i aby sztyft *g* zwinki *l* wystawał wolno z górnego koła zębatego.

To osiągnąć można łatwo ciśnąc ramię drążka *p* (Fig. 8) po wywróceniu huśtawki ku przedniej ścianie skrzyni przyrządu.

Nadto baczyć należy, aby skazówka w liczydle zamku skrzyni nie stała już blisko sztyfta ustawniczego.

Gdyby tak było, trzeba liczydło otworzyć w sposób wskazany w opisie i sztyft ustawić na nowo.

Wreszcie liczydło w zamku skrzyni bierze się przy szrubie *c* (Fig. 10) wewnątrz skrzyni pod zamknięcie urzędowe, zamknięta się wieko skrzyni, drążek do liczydła zamku skrzyni przekłada na prawo i kładzie na nim zamknięcie urzędowe.

III. Do ustawienia wyskokomierza przystąpić wolno tylko wtedy, gdy poprzedzające badanie nie wykryło nic zasługującego na zarzut.

Ustawiając zaś, trzymać sięściel przepisów obowiązującej ustawy z dnia 19 maja 1884 o opodatkowaniu gorzałki §. 61, III, l. 2 i przepisu rozporządzenia wykonawczego do tejże ustawy.

Płyta podstawowa, łączaca wyskokomierz z podstawą z cegieł wymurowana, mająca w środku miejsce próźne, zrobiona być musi z lanego żelaza i mieć nóżkę wydrażoną z kotwicą i powinna być tak wymurowana, ażeby umieszczony na niej znak w kształcie gwiazdy, wskazujący tę stronę przyrządu, w której jest liczydło, był umieszczony od przodu.

Widzieć ją można na dołączonej rycinie, równie jak utwierdzenie w podstawie.

Wyskokomierz, stojący na płycie podstawowej, trzeba do niej przyszrubować. Do tego celu znajdować się muszą w czterech rogach tejże płyty otwory, opatrzone krokiem szrubowym, które odpowiadają otworom w dnie skrzyni przyrządu, przeznaczonym na włożenie szrub utwierdzających.

Szruby te przykręcić trzeba mocno i zabezpieczyć je od nieupoważnionego zwolnienia żelaznymi przecikami, opatrzonemi na jednym końcu główką a na drugim końcu uszkiem, przetykając taki przecik przez każde dwie przewiercone głowy szrub i kładąc plombę urzędową na końcu jego opatrzonym w uszko.

IV. Wyskokomierz łączy się z oziębialnikiem przyrządu do pędzenia tym sposobem, że rurę łączącą (§. 61, l. 7 ustawy o opodatkowaniu gorzałki) spaja się z jednej strony ze stagiewką wyskokomierza za pomocą krezy do przyrządów przydanej, z drugiej strony z oziębialnikiem za pomocą drugiej krezy, szrubami, których głowy przewiercone są do oplombowania.

Rurę łączącą osłonić należy rurą zwierchnią, o czem traktuje §. 61, III, l. 7 ustawy o opodatkowaniu gorzałki i §. 16 przepisu wykonawczego do tejże. Rurę odpływową, która wyskok z przyrządu wychodzi, łączy się z nim za pomocą mutry holenderskiej do przyrządu przydanej i bierze także pod zamknięcie urzędowe.

V. Cylinder zynkowy.

Cylinder zynkowy, którego wymaga §. 61, III, l. 1 ustawy o opodatkowaniu gorzałki, ma być zewnątrz całkiem gładki i nie polakierowany, wewnątrz zaś biała farba olejna polakierowany i powinien się składać w wyskokomierzu V. Pricka z trzech części a mianowicie z płaszcza z dwóch części złożonego i pokrywy, która go od góry zamyka. Obie części płaszcza są w 4 krawędziach zaokrąglone i schodzą się w środku przyrządu ze spinakami i uszkami, umieszczonymi wewnątrz na ścianach bocznych. Przednia część ma cztery wycięcia.

1. Na rurę odpływową, 2. do odczytywania oznaczeń liczydła głównego, 3. do obserwowania tablicy dat i 4. do płyty na napisy, tudzież drzwiczki urządzone do oplombowania, które odpowiadają drzwiczkom w skrzyni przyrządu, prowadzącym do kurków upustowych dla zwyczajnej i stanowczej kontroli.

Pokrywa ma nasadkę odpowiadającą stagiewce alkoholometru, która od przodu, dla zabezpieczenia dzwonka szklanego, osadzonego w pokrywie przyrządu, zamknięta jest kratą drucianą, odpowiadającą kształtu tego dzwonu. W miejscu przed alkoholometrem i ciepłomierzem maksymalnym, krata rzeczona jest wycięta, tak, że oba przyrządy można obserwować bezpośrednio przez banię szklaną.

W ścianie tylnej, zamkajającej tę nasadkę, umieszczony jest u góry, w miejscu odpływu powietrza w stagiewce alkoholometru otwór, osłonięty kapą; od dołu wycięcie, którego brzegi otaczają rurę przypływową i zachodzą w zakładce na tę część tylnej ściany płaszcza, która od dołu otacza rurę przypływową. Zresztą pokrywa zamyka na około płaszcz zewnątrz na zakładkę. Przy nakrywaniu przyrządu walcem, najprzód wysuwa się tylna część płaszcza od tyłu na płycie podstawowej aż ja ściana tylna zamknie; potem posuwa się część przednia od przodu w tył tak, że przylutowane spinaki wejdą w uszka na tylnej części i brzegi ścian bocznych się zejdą.

Przez uszka na wewnętrznych ścianach bocznych ponad sobą przytwierdzonych, wsuwa się z góry sworzeń, przez co obie części zostają z sobą mocno połączone.

Pokrywa od góry położyć się mająca, zakrywa te sworznie i zamyka cylinder zwierzchni. Rozpór, znajdujący się w ścianie przedniej pod rurą odpływową zasłania blacha ochronna, urządiona do położenia zamknięcia urzędowego.

Dla zapobieżenia bezprawnemu zdjęciu, płaszcz i pokrywa mają po dwa uszka po prawej i lewej ścianie bocznej na zamknięcie urzędowe.

VI. Jak tylko wyskokomierz zostanie ustawiony w sposób, w ustępcach powyższych I—IV przepisany, zapisuje się stan liczydła głównego, liczydła rezerwowego, liczydła w zamku skrzyni, tudzież ciepłomierza maksymalnego, następnie wkłada się cylinder zynkowy w sposób pod V przepisany i z tego co uczyńiono spisuje się protokół, który ma także podpisać przedsiębiorca gorzelni lub jego następcę.

W dniu otwarcia ruchu gorzelni zapisać należy w rejestrze gorzelnianym stan przerzeczych trzech liczydeł ciepłomierza maksymalnego, a nadto zanotować na podstawie oznajmienia ruchu, o której godzinie dnia kalendarzowego kierownik gorzelni lub jego następcę wciągać ma do rejestru pierwszy i drugi zapisek (co 12 godzin) przepisany w § 73, lit. c ustawy o opodatkowaniu gorzałki.

VII. W celu oznaczenia, ile płynu wyskokowego pędzonego przepłynęło przez wyskokomierz, postępuje się w sposób następujący:

1. Najpierw bada się dokładnie, czy zamknięcia urzędowe na przyrządzie do pędzenia, oziębialniku, rurze zwierzchniej, osłaniającej rurę łączącą oziębialnik z wyskokomierzem, na cylindrze zynkowym tego ostatniego itd. są nienaruszone i czy cel ich nie został udaremiony.

Wszystko, co było do zarzucenia, będzie urzędownie stwierdzone.

2. Następnie ogląda się dokładnie podstawę, tudzież przestrzeń na około tejże i bada, czy niema śladow wyskoku, który spływał po podstawie.

Gdyby coś takiego spostrzeżono, trzeba to niezwłocznie stwierdzić, zawsze pomocy urzędowej.

3. Następnie wstrzymuje się na czas krótki ruch przyrządu do pędzenia, zapisuje się w rejestrze gorzelnianym to co wskazuje liczydło wyskokomierza, jakież stan skazówki do kontroli u ciepłomierza maksymalnego i stan tablicy dat i odcjmuje się tak cylinder zynkowy od wyskokomierza jak i rurę zwierzchnią od rury łączącej. Ściany wewnętrzne cylindra zynkowego, jakież ściany zewnętrzne skrzyni przyrządu i jego połączenie z podstawą, tudzież części wewnętrzne rury zwierzchniej i części zewnętrzne rury łączącej obejrzeć należy z równą starannością i stwierdzić urzędownie wady, jeżeli je znaleziono.

Również odczytuje się stan skazówki kontrolującej ciepłomierza maksymalnego, liczydła rezerwowego i porównywa z ostatnimi zapisami a oraz sprawdza, czy nie opadły tarcze z napisami „Spiętrzenie“ i „Spoczynek“. Gdyby w tej mierze miało co do zarzucenia, trzeba spisać wywód.

4. Teraz wkłada się rurę zwierzchnią napowrót na rurę łączącą i jeżeli chodzi tylko o prostą kontrolę tak płaszcz cylindra zynkowego jak i jego pokrywę napowrót na skrzynię przyrządu a na rurze zwierzchniej, tudzież na cylindrze zynkowym kładzie się zamknięcie urzędowe.

5. Otwiera się potem w cylindrze zynkowym i w skrzyni przyrządu drzwiczki prowadzące do rurek odpływowych naczyn stwierdzających ruch huśtawki i bada, czy naczynia te zawierają płyn czy nie.

Gdyby jedno z tych naczyni zawierało płyn, albo gdyby inne urządzenia (A, I. 5), służące do sprawdzenia spoczynku bębna mierniczego, toż samo okazywały, a przeszkoda w działaniu bębna nie była oznajmiona, uczyniony będzie zarzut defraudacyjny.

6. Kontrola zwyczajna kończy się po zbadaniu wzmiankowanem w powyższym ustępie i po zamknięciu przystępu do kurków kontroli.

Zresztą przy kontroli zwyczajnej można zaniechać odejmowania cylindra zynkowego i rury zwierzchniej, jeżeli stosunki ruchu gorzelni lub inne okoliczności nie dają powodu do ścisłejszego badania.

7. Całkowity wynik kontroli zwyczajnej zapisuje się w rejestrze gorzelianym.

8. Przy kontroli stanowczej wykonywa się najprzód czynności wzmiankowane pod 1 aż do 3 włącznie.

Czynność urzędowa, wskazana w ustępie 5, wykonywa się tylko co do naczynia zastrzeżonego do kontroli stanowczej.

Dalsze postępowanie kontroli stanowczej obejmuje odjęcie pokrywy skrzyni przyrządów, której część wewnętrzna dostępna jest tylko dla kontroli stanowczej i obejrzenie wewnętrznych części przyrządu, mianowicie osłony, przyrządu do zabezpieczenia przeciw spiętrzaniu się wyskoku w skrzyni przyrządów, jakoteż przyrządów do przekonania się o spoczynku bębna mierniczego.

Jeżeli oznaczenie stanu liczydła rezerwowego zmieniło się od czasu ostatniego zapisania w rejestrze albo inne przyrządy do kontroli okazują spoczynek bębna mierniczego a od czasu ostatniej rewizji gorzelnia nie uczyniła doniesienia lub taka przerwa nie była zarzucona, uczynić należy zarzut defraudacyjny.

Jeżeli się okażą różnice pomiędzy ostatnim zapisanem a teraźniejszym oznaczeniem liczydła w zamku skrzyni, podobnież spisać należy wywód i odjętą tam plombę zachować a względnie do wywodu dołączyć. Jeżeli wreszcie przyrządy do kontroli świadczą o spiętrzeniu się wyskoku w skrzyni przyrządów, trzeba mianowicie przekonać się niewątpliwie, jakie miejsce zajmuje pływak w naczyniu na wyskok spiętrzony a względnie, czy i jak wysoko się wzniósł. — Także osłonę trzeba wyjąć i dokładnie zbadać. Gdyby była uszkodzona, należy to stwierdzić urzędownie.

Wewnętrzne części wyskokomierza o tyle tylko oglądać należy, o ile to da się uczynić bez odejmowania i wyjmowania tych części. Gdyby się znalazły wady, należy je urzędownie stwierdzić, a gdyby te wady psuły dokładność oznaczeń wyskokomierza, zabronić należy używania nadal tego wyskokomierza do opodatkowania podług wyrobu. Gdyby zaś sito stagiewki alkoholometru było zatkane, wykonawca Władzy skarbowej sam je oczyści i bańkę na oliwę, umieszczoną nad łożami osi bębna mierniczego, napełni odpowiednią oliwą, której dostarczyć ma gorzelnia.

Gdyby huśtawka sygnałowa była wywrócona, trzeba ją położyć poziomo i podnieść dwonek sygnałowy; także płytę z napisem „Spoczynek”, jeżeli spadła, trzeba położyć na opieradle a ciepłomierz maksymalny sprowadzić do ciepłoty normalnej, również pływak, jeżeli nie jest w najgłębszym położeniu, tamże umieścić, płytę opatrzoną napisem „Spiętrzenie” położyć na jej kierownicy a drążek p oprzeć o ścianę skrzyni. Gdyby skazówka liczydła w zamku skrzyni zbliżała się już do sztyfta ustawniczego, trzeba ją inaczej ustawić.

Gdy w taki sposób zadanie kontroli stanowczej co do wyskokomierza będzie spełnione, wziąć należy napowrót pod zamknięcie urzędowe pokrywę skrzyni przyrządów, drzwiczki do kurków kontroli w skrzyni przyrządów i w cylindrze zynkowym, tudzież pokrywę tego ostatniego.

9. Także ogólny wynik kontroli stanowczej zapisać trzeba w regestrze gorzelnianym.

VIII. Przynajmniej raz w ciągu każdej kampanii rocznej, dwóch wykonawców Władzy skarbowej, mianowicie wykonawca kontroli stanowczej i powiatowy kierownik kontroli skontrolować mają w gorzelni oznaczenia ilości na wyskokomierzu, mierząc wyskok z niego wypływający i porównywając wynik tego zmierzenia z oznaczeniem ilości na wyskokomierzu.

Z taż kontrolą łączy się także próba, czy przyrządy, które mają zapowiadać przerwę w działaniu bębnia mierniczego a względnie o niej przekonywać, są jeszcze skuteczne, czy więc, gdy bęben mierniczy zatrzyma się podczas przepływu wyskoku, huśtawka i dzwonek poruszają się i czy odnośnie naczynie do stwierdzenia służące, napełnia się wyskokiem, czy się płyta na napisy wysuwa i tablica dat zostaje zamknięta. Zarazem, czy działa przyrząd do wysuwania za przeciągnięciem drążka a mianowicie, gdy huśtawka jest wywrócona i czy płytawek podnosi się w góre z łatwością.

Mała ilość wyskoku, która podczas próby nie zmierzona przez wyskokomierz przepłynie, ocenia się, zapisuje po ocenieniu w regestreze gorzelnianym i przy obliczaniu miesięcznym podatku od gorzalki, dolię do ilości oznaczonej za pomocą wyskokomierza.

IX. Przedsiębiorca gorzelni lub jego zastępca obowiązany jest w każdym dniu kalendarzowym ozajmionego ruchu razem z pierwszym zapisaniem stanu liczydła (§. 73, lit. c ustawy o opodatkowaniu gorzalki) ustawić tablicę znajdująca się w skrzyni przyrządów na dniu właściwym i tak przy pierwszym jak i przy drugim zapisywaniu, ustawić drążkę tarczę, która ilość tych zapisów podaje.

Który zapisek uważany być ma za pierwszy a który za drugi w każdym dniu kalendarzowym, powinno być zanotowane w regestrze.

Zamknięcie kapy, zasłaniającej oba klucze, bęben i gorzelnii oddane.

Jeżeli kierownik gorzelni lub jego zastępca zechce ustać w czasie właściwym tablicę dat a tymczasem bęben stanie, w skrzyni przyrządów tablica dat zostanie zamknięta, domniemywać się będzie, że spoczynął bęben nastąpił w ciągu 12 godzin od chwili ostatniego zapisania, które tablica dat wskazuje.

Ustawianie regestru dat przed czasem jest wzbronione.

Fig. 1.

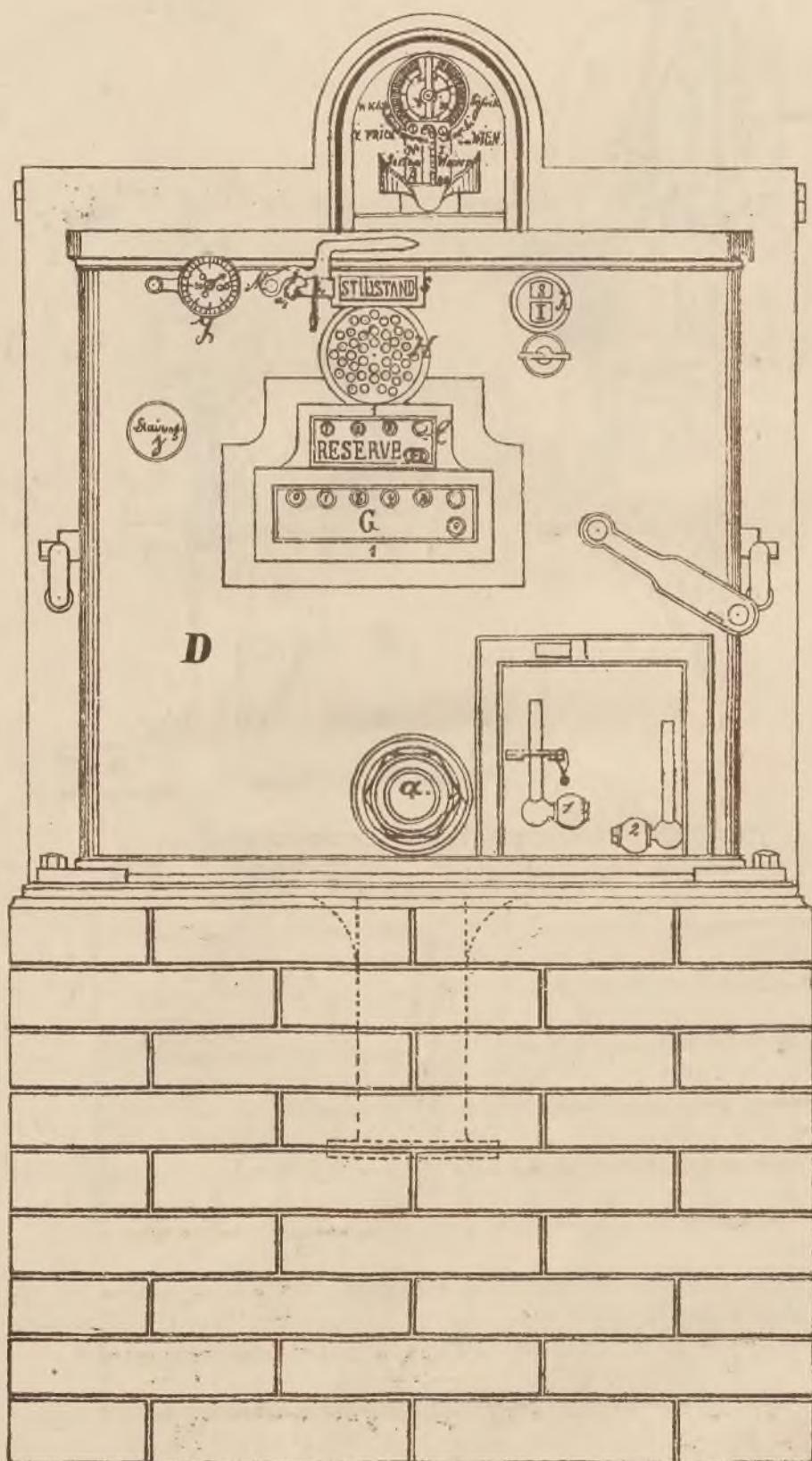

Fig. 2.

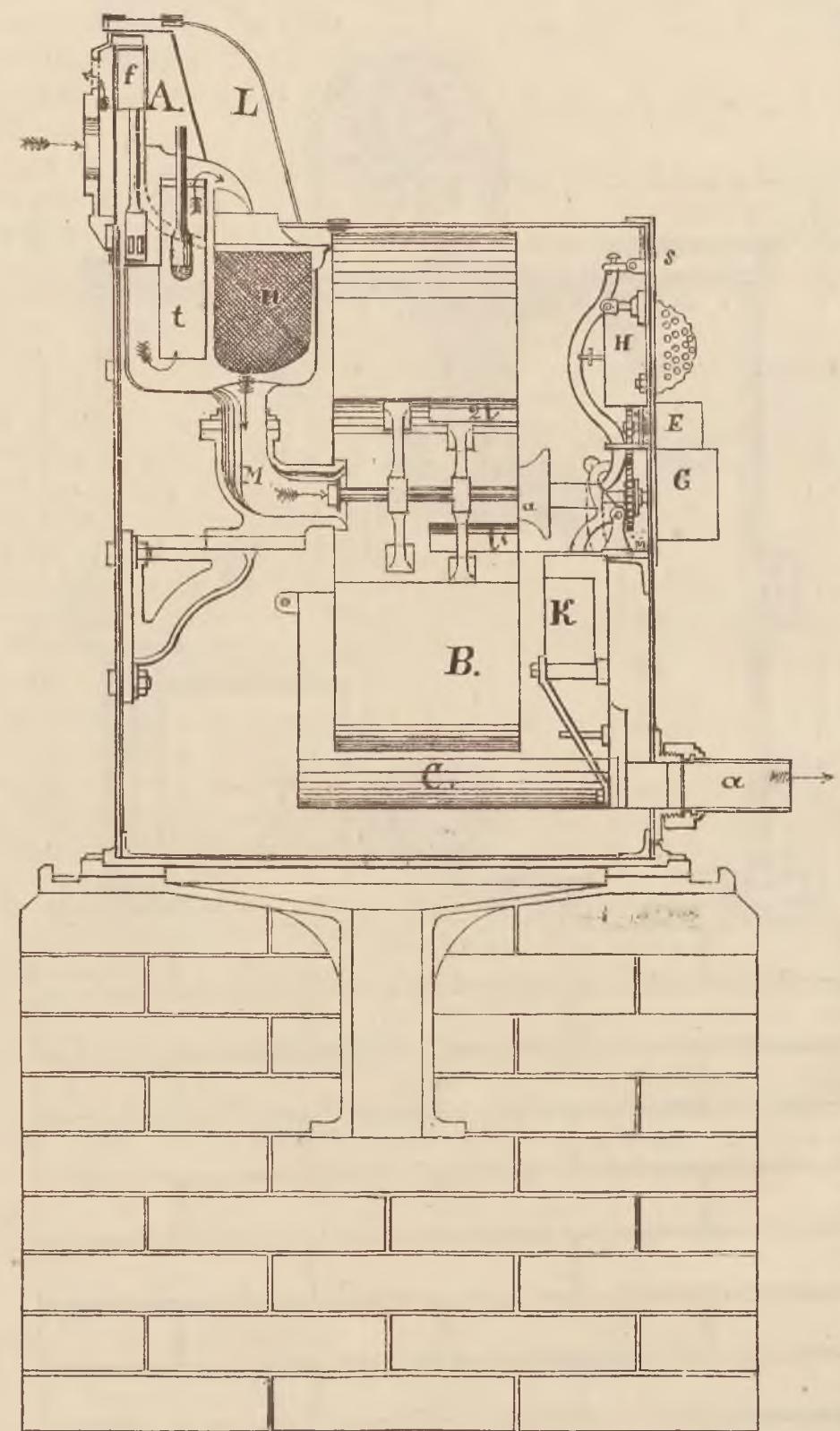

Fig. 3.

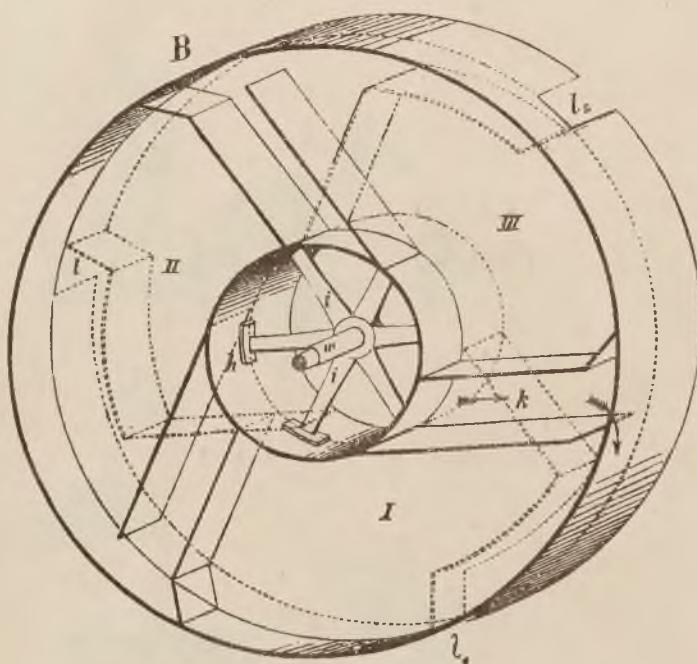

Fig. 4.

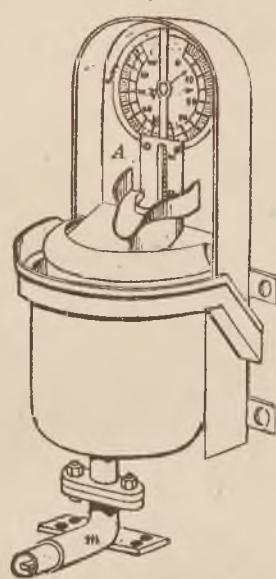

Fig. 5.

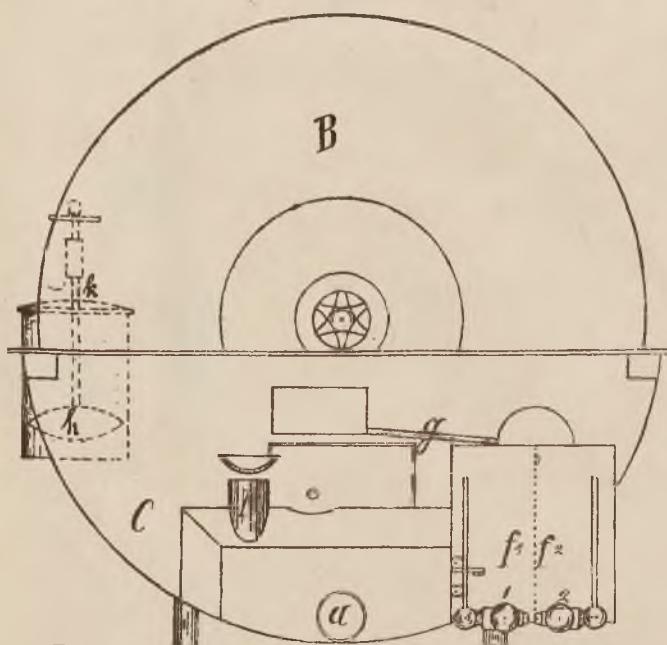

Fig. 6.

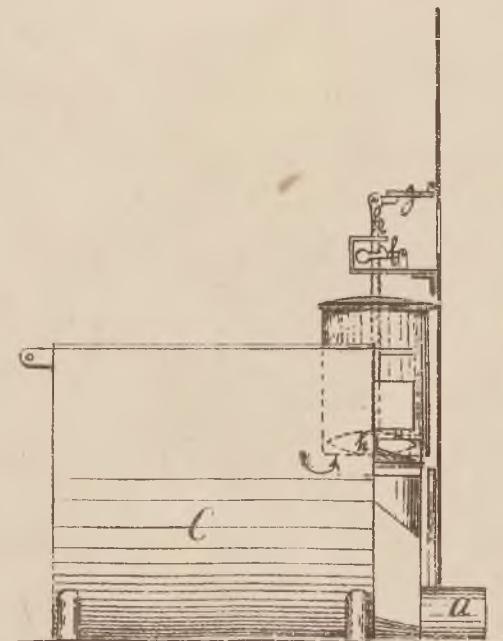

Fig. 7

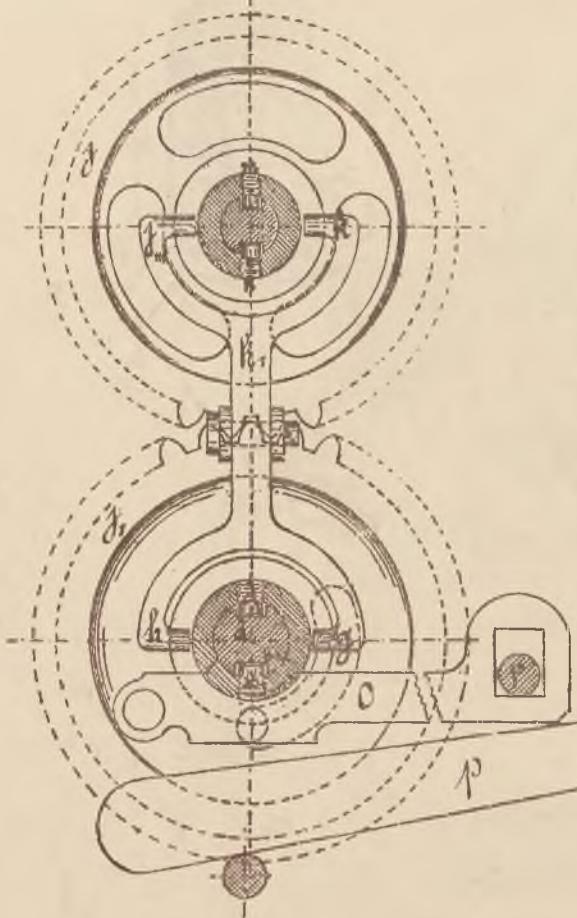

Fig. 8.

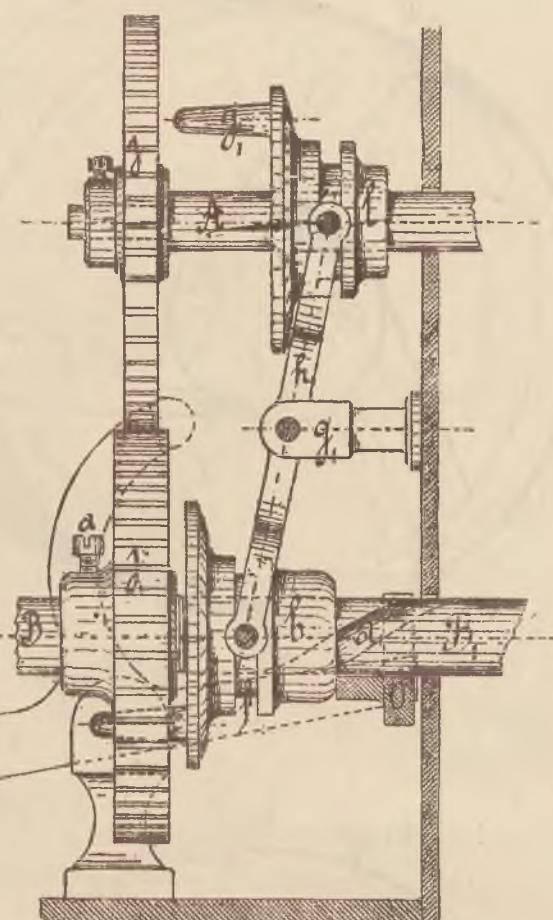

Fig. 9.

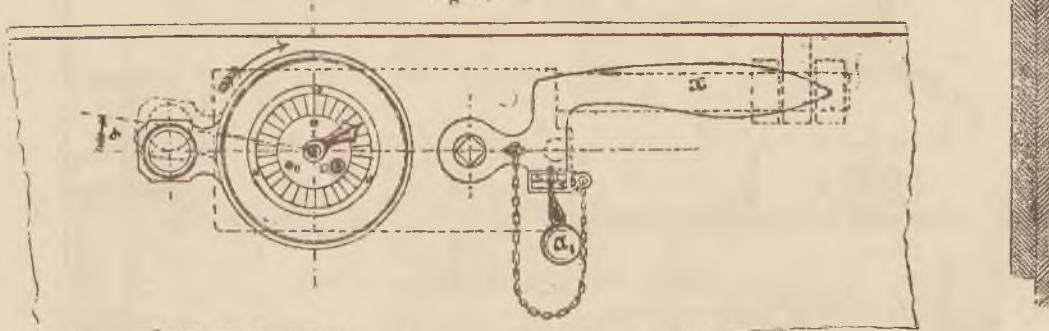

Fig. 10.

